

СТРІЛЯЛИ РЯДКИ ГАЗЕТНІ

Журналістів не часто представляють до нагород, тим більшої поваги і захоплення заслуговує Василь Якович Сидоренко — у нього за роки війни орден Червоного Прапора, Вітчизняної війни I і II ступеня, два ордени Червоної Зірки.

Ми йдемо з ним вулицями Червоноармійська. Місто з року в рік зазнає відчутних перетворень. Хоч Василь Якович буває тут не так вже й рідко, — він прийнятий у почесні жителі міста, — а все ж не перестає дивуватися змінам.

— Що й казати, згадаєш, яким побачив Червоноармійськ у березні 1944 року, очам своїм віри не ймеш, — зауважує ветеран.

Тоді, в 1944-му, Василю Яковичу Сидоренку було 30 років. Він редагував дивізійну газету. Втім, тридцять — не так вже й мало, а війна спонукала рано ставати дорослим, входити в пору зрілості, брати на свої плечі важку ношу відповідальності.

121-а гвардійська стрілецька дивізія, у складі якої він воював з ворогом, змушена була спинитися на рубежі Червоноармійська на два місяці. Фронтове затишшя змінювалося запеклими боями. Контратаки фашистів розбивалися об стійкість наших воїнів. Але й відіснити загарбників далі на захід довгий час не вдавалося.

Чимало днів і ночей провів у цей період на передовій і гвардії майор Сидоренко. Його, фронтового журналіста, не тільки з розповідей штабних працівників цікавила доля бійців-героїв, з багатьма представниками переднього краю прагнув зустрітися у звичайній суворій обстановці, іноді нарівні з усіма випадало приймати бій. Він декілька разів зустрічався тут і з капітаном Павлом Стрижаком, молодшим лейтенантом Іваном Удаловим, котрим невдовзі судилося здійснити подвиги, за які Вітчизна увінчала їх, полеглих, званнями Героїв Радянського Союзу.

Непросто мені, газетярів мирних днів, зрозуміти фронтові турботи журналіста «дивізіонки», її редактора. Перед тим, як взятися за цю зарисовку, перечитав книги колишніх військових кореспондентів Бориса Полевого «Самые памятные. (История моих репортажей)» та Павла Усенка «Дні війни». Ще раніше, готуючись писати про

Сидоренку, мав змогу ознайомитися в обласному краєзнавчому музеї з її підшивкою за березень — травень 1944 року.

Все це, разом узятє, сформувало бажання говорити про фронтовий труд Василя Яковича як про подвиг, нічим не менший за той, що його вершили танкісти чи артилеристи, зв'язківці чи автомобілісти.

У стрімкому наступі, бувало, не знаходилося часу взятися за випуск газети. А тут, біля Червоноармійська, вона виходила мало не через день. Насичена інформацією, що, здається, ще й сьогодні віддає жаром недавнього бою.

У Сидоренка на ту пору вже був деякий редакторський досвід, адже очолити невеличкий колектив творчих працівників газети йому довірили ще в 1941-му, на початку війни. І тому «дивізіонка» завжди, як то кажуть, відгукувалася на злобу дня. Вміщувалися повідомлення ТАРС про життя в тилу країни, зведення Радянського Інформбюро. Але головні повідомлення були з полків дивізії. Вони засвідчували: в підрозділах панує високий бойовий дух, бійці готові до подвигу.

Важливу частину дописів готував до друку або й збирав В. Я. Сидоренко. Інші газетярі — капітан В. Кудимов, старший лейтенант А. Ногаткін, лейтенант М. Познанський — теж поверталися з передової з блокнотами, набитими новинами.

Як згадує Василь Якович, замітки здебільшого обдумувалися в кабіні попутного грузовика, писалися на планшеті, просто на коліні. Раз у раз роботу редакції переривали нальоти ворожої авіації, бомби рвалися майже поряд із пересувною друкарнею, змонтованою в машині з фургоном. Ясна річ, у таких умовах доводилося думати не про красивості стилю, а насамперед про новизну фактів.

— Коли часто не досипаєш, — згадує Василь Якович, — ще й як непросто зберегти жвавість думки. А психологічний фактор? Десь поряд гинуть бойові товариші. У кожний наліт авіації під бомбардування можуть потрапити й наші редакційні «апартаменти», хоч вони й ретельно маскуються, міняють своє місце розташування, перевозяться то під Башарівку, то під Гаї-Лев'ятинські, то ще під якусь село

тимізму, бадьорості, віри в швидку перемогу. Більше того, в газеті з'являвся куточок солдатського гумору, вміщувалися карикатури на гітлерівських головорізів.

Побачивши в «дивізіонці» ці досить майстерно виконані карикатури, я здивувався:

— А як же кліше виготовляти?

— О, відбитки з малюнків ми робили досить просто. До речі, ідею підкинув солдатський художник Борис Чернецов. Одного разу він запропонував: «А що, як лінографи спробувати приправляти для друку?» — «Спробувати можна, — погодився я. — Тільки з чого їх робити?» — «В Червоноармійську на станції стоїть розбитий німецький ешелон, може, там вдасться знайти кусок якогось лінолеуму?» — «Можливо». — «То дозвольте розвідати?». На той час він, як активний автор газети, був переведений у наше розпорядження. Пошуки Чернецова увінчалися успіхом. Спробували приправити лінографію замість кліше — вийшло. Так з'явилися в нашій газеті малюнки, заставки, які помітно пожвавили вигляд полос.

Саме тоді вперше побачили читачі і виразно намальовану рубрику «Бесіди сержанта Бивалова», під якою публікував свої нотатки В. Я. Сидоренко. Вони стосуються багатьох життєвих тем. Тут і моральні аспекти бою, і поради воїнам-новачкам, і сатиричні зауваження з приводу окремих проявів безпечності, недбайливості. Мені здається, оці бесіди, інші матеріали В. Я. Сидоренка прочитували всі, кому потрапляла до рук газета. І газетні публікації силою своєю теж били по ворогу. Адже написані вони людиною, якій близькі усі болі і радощі солдата, яка знає ціну кожного відвойованого у ворога клаптика радянської землі.

І після війни Василь Якович продовжував перебувати в строю військових журналістів, його статті і нариси публікувалися в центральних газетах, у колективних збірниках, присвячених подвигам нашого народу в роки Великої Вітчизняної. Нині він підготував до друку книгу про пережите на фронті, про солдатів і офіцерів — творців Великої Перемоги.